

VEJ nr 9038 af 26/01/2017 Gældende
Offentliggørelsesdato: 27-01-2017
Energi-, Forsynings- og Klimaministeriet

Den fulde tekst

Vejledning om vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed

Denne vejledning har til formål at uddybe vandsektorlovens rammer for vandselskabers deltagelse i anden virksomhed end hovedvirksomheden.

Vejledningen kan anvendes af vandselskaber og virksomheder, der ønsker at indgå i et samarbejde med vandselskaber om tilknyttet virksomhed. Den kan endvidere anvendes af kommunale ejere af vandselskaber.

Vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed er reguleret af vandsektorloven og bekendtgørelsen om vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed.

Investering i og anvendelse af overskud fra tilknyttet virksomhed er endvidere reguleret af bekendtgørelsen om økonomiske rammer for vandselskaber. Hertil kommer, at forholdet mellem et vandselskab og dets tilknyttede virksomhed, der er udskilt til et selvstændigt selskab, er reguleret af selskabslovens generelle regler.

Vejledningen indeholder en nærmere beskrivelse af de betingelser og vilkår, der gælder for vandselskabers udøvelse af tilknyttet virksomhed, hvilke typer tilknyttet virksomhed, et vandselskab må deltage i, samt de økonomiske rammer for deltagelsen. Det er bl.a. et vilkår for vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed, at det sker på kommercielle vilkår. Vandselskaber må kun deltage i de typer tilknyttet virksomhed og inden for de økonomiske rammer, der er nævnt i bekendtgørelsen.

Afgrænsningen mellem hovedvirksomhed og tilknyttet virksomhed er ændret i 2016 ved ændringen af vandsektorloven. Derfor indgår der en kort beskrivelse af aktiviteter, som tidligere har været reguleret som tilknyttet virksomhed, men som nu er en del af hovedvirksomheden.

I vejledningen indgår endvidere en kort omtale af serviceselskaber, herunder hvilke opgaver vandselskabet kan lade et serviceselskab udføre for sig og afgrænsningen til tilknyttet virksomhed.

Vejledningen indeholder henvisninger til anden lovgivning, der har berøringsflader med vandsektorloven. Men selv om reglerne om tilknyttet virksomhed efter vandsektorloven kan minde om reglerne på elforsynings-, varmforsynings- og naturgasforsyningsområdet, er reglernes forudsætninger meget forskellige. Denne vejledning kan derfor ikke anvendes til fortolkning af tilknyttet virksomhed på disse områder.

Ud over reguleringen efter vandsektorloven kan vandselskabernes tilknyttede virksomhed m.v. være omfattet af krav efter anden lovgivning, f.eks. beskatning samt EU-regler om statsstøtte og udbud, som ikke vil blive behandlet i denne vejledning.

Vejledningen bør læses i sammenhæng.

Denne vejledning afløser Naturstyrelsens vejledning af 29. juni 2011 om tilknyttede aktiviteter.

Indholdsfortegnelse

1. Tilknyttet virksomhed.
 - 1.1. Tilladt tilknyttet virksomhed (positivlisten).
 - 1.1.1. Udnyttelse af uundgåelig fysisk, driftsmæssig og administrativ overkapacitet, der er nødvendig af hensyn til vandselskabets sikring af forsynings sikkerheden og af hensyn til øvrige lovkrav.
 - 1.1.2. Udnyttelse af vandselskabets særlige viden fra vandselskabets hovedvirksomhed til eksempelvis kursusvirksomhed, deltagelse i samarbejder med private aktører, herunder vedrørende private aktørers teknologiudvikling og eksportvirksomhed.
 - 1.1.3. Salg af rettigheder til resultaterne af udvikling, der hidrører fra udviklings- og demonstrationsvirksomhed vedrørende vandselskabets hovedvirksomhed.
 - 1.1.4. Drift af vejafvandingsanlæg i vandselskabets eget forsyningsområde.
 - 1.1.5. Rottebekæmpelse i vandselskabets eget forsyningsområde.
 - 1.1.6. Drift af forrensningsanlæg for offentlige og private institutioner og virksomheder.

- 1.1.7. Teknisk bistand til kommunens udarbejdelse af kommunale vandforsyningsplaner og spildevandsplaner.
- 1.1.8. Vandforsyningers afregning og indberetning for spildevandsforsyninger, når dette foretages i forbindelse med vandforsyningers måleraflæsning i vandforsyningens eget forsyningsområde.
- 1.1.9. Hidtil lovlig tilknyttet virksomhed.
- 2. Betingelser for deltagelse i tilknyttet virksomhed.
- 3. Vilkår for deltagelse i tilknyttet virksomhed.
 - 3.1. Kommercielle vilkår og begrænset risiko.
- 4. Overskud fra tilknyttet virksomhed.
- 5. Omsætningsloftet inden for vandselskabet.
- 6. Omsætningsgrænser i et selvstændigt selskab.
 - 6.1. Omsætning i "40/60" selskaber.
- 7. Revision.
- 8. Afgrænsning til vandselskabets hovedvirksomhed.
 - 8.1. Aktiviteter inden for hovedvirksomheden.
 - 8.1.1. Salg af vandselskabets rest-, overskuds- eller biprodukter.
 - 8.1.2. Udnyttelse af vandselskabets nødvendige anlægsmæssige kapacitet (bygninger, lokaler, ledninger eller fast ejendom i øvrigt) ved udleje eller bortforpagtning, eksempelvis til antennemaster, elektronisk infrastruktur, parkering eller lager.
 - 8.1.3. Udnyttelse eller salg af energi der hidrører fra vandselskabets hovedvirksomhed.
 - 8.1.4. Vandselskabets driftsopgaver, der vedrører håndtering af tag- og overfladevand i forbindelse med medfinansieringsprojekter, jf. § 1, stk. 5, i lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v.
 - 8.1.5. Vandselskabets varetagelse af fælles obligatoriske tømningsordninger for humane affaldsprodukter, slam og spildevand fra samletanke og bundfældningstanke, jf. § 1, stk. 7, i lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v.
 - 8.1.6. Vandselskabets varetagelse af opgaver omfattet af §§ 4 og 4 c i lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v. vedrørende påbud om kloakering m.v. af ejendomme i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 4, og § 30, stk. 1, og afdragsordninger i den forbindelse.
 - 8.2. Indtægter fra aktiviteter i hovedvirksomheden.
- 9. Serviceselskaber.
- 10. Overgangsbestemmelser.
 - 10.1. Tidligere overgangsbestemmelser.

11. Modregning.
12. Straf.

1. Tilknyttet virksomhed

Et vandselskabs tilknyttede virksomhed er aktiviteter, der ligger ud over hovedvirksomheden. Læs kapitel 8 om afgrænsningen mellem hovedvirksomheden og tilknyttet virksomhed og kapitel 10 om overgangsbestemmelser.

Vandselskabers adgang til at deltage i tilknyttet virksomhed er reguleret af vandsektorloven og bekendtgørelsen om vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed. De enkelte aktiviteter kan desuden være omfattet af anden lovgivning, som regulerer de enkelte aktiviteter, f.eks. vejloven og miljøbeskyttelsesloven.

Vandsektorlovens § 18 har bl.a. afløst kommunalfuldmagten, som før vandsektorloven gav kommunalt ejede vandselskaber og kommunale forsyninger mulighed for at deltage i tilknyttet virksomhed. Kommunalt ejede vandselskaber kan derfor ikke længere udøve tilknyttet virksomhed på grundlag af kommunalfuldmagten. Vandselskaber må udøve tilknyttet virksomhed i begrænset økonomisk og arbejdsmæssigt omfang. Det gælder uanset ejerskab og organisation af vandselskabet.

Der tillades kun de bestemte typer tilknyttet virksomhed, der er nævnt i bekendtgørelsen om vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed. Der gælder endvidere en række betingelser og vilkår for deltagelse i tilknyttet virksomhed. Endelig er der krav om, at vandselskabers tilknyttede virksomhed skal revideres.

1.1. Tilladt tilknyttet virksomhed (positivlisten)

Vandselskaber må deltage i de typer tilknyttet virksomhed, der er nævnt på positivlisten i bekendtgørelsens § 2, stk. 2. Listen er udtømmende og gælder, uanset om vandselskabet udøver aktiviteterne indenfor eller udenfor vandselskabet eller alene eller sammen med en privat investor. Listen indebærer ikke et krav om, at vandselskaber skal deltage i de nævnte former for tilknyttet virksomhed.

I det følgende er de enkelte punkter i positivlisten uddybet.

1.1.1. Udnyttelse af uundgåelig fysisk, driftsmæssig og administrativ overkapacitet, der er nødvendig af hensyn til vandselskabets sikring af forsynings sikkerheden og af hensyn til øvrige lovkrav

Dette punkt giver vandselskaberne mulighed for at udnytte en eventuel overskydende del af den kapacitet, der er nødvendig for, at vandselskabet kan opfylde sine forsyningsopgaver. Forsynings sikkerhed og lovkrav er nævnt for at tydeliggøre, at et vandselskab ikke må opbygge unødvendig kapacitet for at kunne udnytte denne som tilknyttet virksomhed. Der kan være tale om fysisk, driftsmæssig eller administrativ overskudskapacitet.

Udnyttelse af bygnings- eller anlægsmæssig overkapacitet er en del af hovedvirksomheden, jf. bekendtgørelsens § 1, stk. 2, nr. 2. Ved fysisk overkapacitet forstås derfor kun anden fysisk overkapacitet som f.eks. den overskydende tid på en for vandselskabet nødvendig maskine, når vandselskabet ikke selv anvender den i hovedvirksomheden. Ved driftsmæssig eller administrativ overkapacitet forstås den eventuelle arbejdstid, der ikke anvendes til hovedvirksomheden af det ansatte personale. Det er således muligt for vandselskabet at udnytte overskydende personalekapacitet og undgå værdispild.

Når vandselskabet tilpasser kapaciteten til behovet i hovedvirksomheden betyder det, at den eventuelle uundgåelige overkapacitet kun vil kunne udnyttes lejlighedsvis. Der kan derfor kun være tale om mindre end halvdelen af arbejdstiden for én ansat inden for hver type opgave, f.eks. administrative opgaver eller drift af anlæg, der naturligt varetages af forskellige faggrupper.

Bestemmelsen giver ikke vandselskaberne hjemmel til at ansætte mere personale end nødvendigt af hensyn til vandselskabets drift eller at anskaffe ekstra maskiner med henblik på at udøve tilknyttede aktiviteter, f.eks. til drift af anlæg for andre forsyninger.

1.1.2. Udnyttelse af vandselskabets særlige viden fra vandselskabets hovedvirksomhed til eksempelvis kursusvirksomhed, deltagelse i samarbejder med private aktører, herunder vedrørende private aktørers teknologiudvikling og eksportvirksomhed

Dette punkt giver vandselskaberne mulighed for at udnytte deres særlige viden fra vandselskabets udøvelse af hovedvirksomheden. Den særlige viden kan udnyttes til kursusvirksomhed og undervisning af myndigheder, andre vandselskaber eller private aktører. Den særlige viden kan desuden udnyttes i samarbejder med private aktører til bl.a. deres teknologiudvikling og eventuelle eksportvirksomhed. Den særlige viden kan f.eks. stamme fra den daglige drift af hovedvirksomheden, optimering af systemer og processer, optimering af miljøbesparende foranstaltninger, udnyttelse af ressourcer, målinger, beregning og analyse vedrørende hovedaktiviteten.

Bestemmelsen giver ikke adgang til, at vandselskaber kan være teknologiproducenter eller –eksportører, da det er en opgave, der ikke er i tilstrækkelig nær tilknytning til hovedvirksomheden.

1.1.3. Salg af rettigheder til resultaterne af udvikling, der hidrører fra udviklings- og demonstrationsvirksomhed vedrørende vandselskabets hovedvirksomhed

Dette punkt giver vandselskaberne mulighed for at sælge rettighederne til resultaterne af deres udviklings- eller demonstrationsvirksomhed.

Egentlig forskningsvirksomhed falder uden for vandselskabernes formål, men vandselskaber kan dog inden for hovedvirksomheden deltage i udviklings- og demonstrationsprojekter, f.eks. ved at være forsøgsvært og stille anlæg til rådighed.

Bestemmelsen giver ikke adgang til, at vandselskaber kan være teknologiproducenter eller –eksportører. Disse aktiviteter har ikke tilstrækkelig nær tilknytning til hovedvirksomheden.

1.1.4. Drift af vejafvandingsanlæg i vandselskabets eget forsyningsområde

Dette punkt giver vandselskaberne mulighed for at varetage driften af vejafvandingsanlæg inden for det forsyningsområde, som vandselskabet er tillagt i spildevandsplanen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 32, nr. 8.

Vejafvandingsanlægget, som går fra vejristen til kloaknettet, er en del af vejens udstyr. Drift af selve kloaknettet er en del af spildevandsforsyningsselskabets hovedvirksomhed, mens drift af vejafvandingsanlægget påhviler vejens ejer.

Det fremgår af vejlovens § 8, at vejbestyrelsen afholder de udgifter, der er forbundet med arbejder vedrørende de offentlige veje, medmindre andet fremgår af andre bestemmelser. Denne bestemmelse omfatter alt vejudstyr, herunder vejafvanding. Tekniske anlæg (installationer og rør i vejen), hvis formål udelukkende eller overvejende er at bortlede vejvand, må betragtes som vejudstyr og dermed som en del af vejafvandingsanlægget. Det ligger uden for vandselskabers hovedvirksomhed at være vejbestyrelse, og reglerne om tilknyttet virksomhed giver ikke hjemmel til, at vandselskaber kan eje vejafvandingsanlæg eller afholde de udgifter, der er forbundet med arbejder vedrørende de offentlige veje.

Et spildevandsforsyningsselskab må som en tilknyttet aktivitet varetage driften af vejafvandingsanlæg i veje, der ligger inden for vandselskabets forsyningsområde, hvorved forstås det område, som i den kommunale spildevandsplan er udpeget som det pågældende spildevandsforsyningsselskabs forsyningsområde. Det gælder, uanset om der er tale om private, kommunale eller statslige veje.

1.1.5. Rottebekæmpelse i vandselskabets eget forsyningsområde

Dette punkt giver vandselskaber mulighed for at varetage rottebekæmpelse i kloaknettet inden for det forsyningsområde, som vandselskabet er tillagt i spildevandsplanen, jf. miljøbeskyttelseslovens § 32, nr. 8. Et privatkloakeret område regnes i denne forbindelse til forsyningsområdet, hvis det afleder spildevandet til forsyningsens spildevandsanlæg.

Rottebekæmpelse er en kommunal skatte- eller gebyrfinansieret opgave. Sikring af ejendomme inkl. installationer mod rotter påhviler derimod ejeren af den enkelte ejendom.

Når kommunen udbyder rottebekæmpelse, kan det vandselskab, som er tillagt håndteringen af spildevandet inden for spildevandsplanen, byde på opgaven på linje med private rottebekæmpelsesvirksomheder. Men kommunen kan ikke pålægge vandselskabet at varetage opgaven. Spildevandsforsyningsselskabet må som tilknyttet virksomhed kun udøve rottebekæmpelse i kloaknettet, hvis det sker på vegne af kommunen som led i den almindelige kommunale rottebekæmpelse og under overholdelse af de gældende regler om rottebekæmpelse. Kommunens betaling for vandselskabets rottebekæmpelse skal ske på markedsvilkår på linje med private rottebekæmpelsesvirksomheder.

Vandselskaber, der udøver rottebekæmpelse på vegne af kommunen, kan gøre dette i forsyningsens ledningsnet og i det private ledningsnet, dvs. private stikledninger og skelbrønde inden for vandselskabets forsyningsområde.

Sikring af vandselskabets ejendom mod rotter er ikke tilknyttet virksomhed. Det er et led i vandselskabets vedligeholdelse af eget anlæg, f.eks. for at forhindre rotter i at ødelægge spildevandsforsyningsens ledningsnet. Det er en driftsmæssig beslutning, som træffes af vandselskabets ansvarlige ledelse, og finansieres af brugerne af spildevandsforsyningen via spildevandsbidragene. Denne rottesikring foregår i spildevandsforsyningsens ledningsnet, og i visse tilfælde i det private ledningsnet f.eks. i private skelbrønde eller i private detailkloaknet, hvis rottebekæmpelsen sker af hensyn til forsyningsens anlæg.

Bekæmpelse af rotter over jorden er en kommunal opgave. Der er dog mulighed for, at vandselskaber på linje med andre ejendomsejere kan indgå aftale med kommunen om en sikringsordning vedrørende egen ejendom.

Hvis vandselskabet både foretager foranstaltninger til sikring af spildevandsanlægget mod rotter som led i forsyningsens hovedaktivitet og som tilknyttet virksomhed som led i den almindelige rottebekæmpelse i ledningsnettet, skal der foretages en forholdsmæssig fordeling af omkostningerne mellem vandselskabet og kommunen.

Bekendtgørelsen om tilknyttede aktiviteter ændrer hverken på gældende forpligtelser til at foretage rottebekæmpelse, eller på myndighedernes kompetence efter miljøbeskyttelseslovens § 17, stk. 2, og rottebekendtgørelsens § 1, stk. 5. Reglerne om autorisation gælder uanset hvem, der foretager rottebekæmpelsen.

Der henvises endvidere til Miljø- og Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 913 af 27. juni 2016 om forebyggelse og bekæmpelse af rotter og til Vejledning om forebyggelse og bekæmpelse af rotter, Naturstyrelsen februar 2015.

1.1.6. Drift af forrensningsanlæg for offentlige og private institutioner og virksomheder

Dette punkt giver spildevandsforsyningsselskaber mulighed for at varetage driften af forrensningsanlæg for offentlige og private institutioner og virksomheder, dvs. forrensningsanlæg, som ikke ejes af vandselskabet.

Et forrensningsanlæg er i denne sammenhæng et renseanlæg, der behandler spildevandet fra en ejendom, så det bliver mindre forurennet, men hvor der skal ske yderligere rensning af spildevandet på et spildevandsforsyningsselskabs anlæg, før det udledes til recipient.

Et forrensningsanlæg er ikke det samme som et decentralt renseanlæg, der renser spildevandet fuldstændigt op, således at det kan udledes til recipienten uden om det centrale spildevandsforsyningsselskabs anlæg.

Dette punkt giver ikke vandselskaberne mulighed for at eje, etablere eller finansiere forrensningsanlæg. Ansvar for et forrensningsanlæg, herunder overholdelse af udlederkrav, ligger hos anlæggets ejer.

Ejerens motiv til at etablere et forrensningsanlæg kan f.eks. være at sikre overholdelse af udlederkrav ved at reducere indholdet af regulerede forureningsstoffer, at reducere omkostningerne i forbindelse med betaling af særbidrag eller nyttiggørelse af ressourcer i spildevandet, før det eventuelt sammenblandes med andre spildevandsstrømme.

1.1.7. Teknisk bistand til kommunens udarbejdelse af kommunale vandforsyningsplaner og spildevandsplaner

Dette punkt giver vandselskaber mulighed for at yde teknisk bistand til kommunens udarbejdelse af de kommunale vandforsyningsplaner og spildevandsplaner. Vandselskaberne må ikke udøve myndighedsopgaver, men må bistå kommunerne mod betaling. Vandselskabets tekniske bistand som tilknyttet virksomhed kan ydes til den eller de kommuner, hvori vandselskabets forsyningsområde er beliggende. Vandselskabet kan kun yde rådgivning på områder, hvor vandselskabet besidder en unik viden, f.eks. om den eksisterende infrastruktur og anlægsspecifikke oplysninger, der rækker ud over, hvad vandselskabet normalt skal oplyse kommunen om uden vederlag, jf. vandforsyningslovens § 67 eller miljøbeskyttelseslovens § 32 a, stk. 1 (se nedenfor).

Kommunalbestyrelsens udarbejdelse af vandforsyningsplaner efter vandforsyningslovens § 14 og spildevandsplaner efter miljøbeskyttelseslovens § 32 er skattefinansierede myndighedsopgaver. Efter almindelige forvaltningsretlige betragtninger er der endvidere tale om myndighedsudøvelse, som vandselskabet ikke må deltage i. Vandselskabet må heller ikke udøve andre planlægnings- og projekteringsopgaver for kommunen eller for andre end vandselskabet.

Den tidligere § 13 a i vandforsyningsloven, der gav vandselskaber mulighed for selv at udarbejde indsatsplaner, er ophævet.

Kommunalbestyrelsen kan efter vandforsyningslovens § 67 påbyde vandselskabet (vand) at give alle oplysninger, som har betydning for kommunalbestyrelsens udarbejdelse af en vandforsyningsplan. Kommunalbestyrelsen kan endvidere efter miljøbeskyttelseslovens § 32 a, stk. 1, anmode et vandselskab (spildevand) om at give alle oplysninger, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, som har betydning for kommunalbestyrelsens planlægning efter § 32, stk. 1. Der er i så fald ikke tale om tilknyttede aktiviteter.

Et vandselskabs planlægning og projektering af egne anlæg betragtes som en del af vandselskabets hovedvirksomhed.

Udgifter til udarbejdelse af kommunale vandforsyningsplaner eller spildevandsplaner må kun dækkes af vandpriserne, i det omfang udgifterne kan henføres til etablering, drift og vedligeholdelse af vandselskabets egne vandforsyningsanlæg eller spildevandsanlæg samt anlæg, der er etableret efter § 7 a i lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v.

Omsætning fra vandselskabets tekniske bistand til kommunen skal ikke medregnes i omsætningsloftet, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Der henvises til Miljø- og Fødevarerministeriet for yderligere oplysninger om vandforsyningsplaner og spildevandsplaner.

1.1.8. Vandforsyningers afregning og indberetning for spildevandsforsyninger, når dette foretages i forbindelse med vandforsyningers måler aflæsning i vandforsyningsens eget forsyningsområde.

Dette punkt giver vandselskaber (vandforsyninger) mulighed for at foretage afregning og indberetning for spildevandsforsyningsselskaber, når det sker i forbindelse med den almene vandforsynings levering af målerdata.

Det er en hovedaktivitet for en almen vandforsyning at levere målerdata til spildevandsforsyningsselskabet mod betaling. Det er derfor ikke tilknyttet virksomhed, hvis vandforsyningen kun leverer målerdata til spildevandsforsyningsselskabet.

Måler aflæsning, afregning og indberetning varetages i praksis ofte i et fælles serviceselskab, der både betjener vandforsyningsselskabet og spildevandsforsyningsselskabet. Disse aktiviteter i det fælles serviceselskab betragtes ikke som tilknyttet aktivitet, men der skal ske en forholdsmæssig fordeling af omkostningerne, der svarer til vandselskabernes træk på serviceydelserne.

Vandselskabers afregning og indberetning for selskaber uden for vandforsyningsens eget forsyningsområde er ikke en tilladt tilknyttet virksomhed, da der ikke er nær tilknytning til vandforsyningsens målerdata i eget forsyningsområde.

Omsætning fra vandforsyningers afregning og indberetning for spildevandsforsyninger, når dette foretages i forbindelse med vandforsyningers levering af målerdata i vandforsyningsens eget forsyningsområde, skal ikke medregnes i omsætningsloftet, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2. Det betyder i praksis, at der ikke opstår krav om selskabsmæssig adskillelse af denne administrative opgave. Der skal dog altid være regnskabsmæssig adskillelse.

1.1.9. Hidtil lovlig tilknyttet virksomhed

Vandselskaber må fortsætte igangværende og hidtil lovlig tilknyttet virksomhed. Se afsnit 10 om overgangsregler.

2. Betingelser for deltagelse i tilknyttet virksomhed

Der er to grundlæggende betingelser for, at et vandselskab må deltage i tilknyttet virksomhed, som begge skal være opfyldt, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

- 1) Der skal bestå en naturlig og snæver sammenhæng mellem vandselskabets hovedvirksomhed og den tilknyttede virksomhed, og
- 2) vandselskabets samlede tilknyttede virksomhed skal arbejdsmæssigt og økonomisk have et væsentligt mindre omfang end hovedvirksomheden.

For det første er vandselskabets hovedvirksomhed afgørende for, om det må deltage i en konkret tilknyttet virksomhed. F.eks. har rottebekæmpelse eller drift af forrensingsanlæg sammenhæng med spildevandsforsyningsselskabers hovedvirksomhed, men ikke med almene vandforsyningers hovedvirksomhed.

Den anden betingelse, der skal opfyldes, er, at vandselskabets samlede tilknyttede virksomhed både arbejdsmæssigt og økonomisk skal have et væsentligt mindre omfang end hovedvirksomheden. Denne betingelse vil normalt være opfyldt, hvis vandselskabet holder sig under omsætningsbegrænsningen på 3 procent. Omsætningsbegrænsningen på 3 procent gælder ikke for tilknyttet virksomhed i et selvstændigt selskab, hvor en privat investor ejer mere end 60 procent. Men for vandselskabets deltagelse i denne virksomhed er det fortsat en betingelse, at vandselskabets samlede tilknyttede virksomhed skal have et væsentligt mindre omfang end hovedvirksomheden.

3. Vilkår for deltagelse i tilknyttet virksomhed

Vandselskaber, der ønsker at udøve tilknyttet virksomhed, skal overholde en række grundvilkår, der er fastsat i bekendtgørelsens § 4. Vilkårene skal sikre, at vandselskabers udøvelse af tilknyttet virksomhed ikke medfører højere vandpriser eller unødigt risiko for forbrugerne, og at vandselskaber ikke konkurrerer med private aktører på urimelige vilkår.

3.1. Kommercielle vilkår og begrænset risiko

Følgende vilkår skal opfyldes ved udøvelse af tilknyttet virksomhed:

- 1) Virksomheden (den tilknyttede virksomhed) skal udøves på kommercielle vilkår.
- 2) Ved deltagelse i tilknyttet virksomhed skal vandselskabet have en begrundet forventning om at opnå et afkast, der er normalt for den pågældende type virksomhed.
- 3) Vandselskaber må ikke ved fakturering af ydelser mellem hovedvirksomheden og den tilknyttede virksomhed eller ved fakturering til tredjemand påføre andre virksomheder urimelig konkurrence eller påføre vandselskabets hovedvirksomhed en urimelig risiko.
- 4) Fordelingen af fællesomkostninger mellem vandselskabets hovedvirksomhed og den tilknyttede virksomhed skal ske efter anerkendte teoretiske principper og metoder for omkostningsfordeling.
- 5) Et vandselskab må ikke påtage sig at hæfte for forpligtelser for selvstændige selskaber, som udøver tilknyttet virksomhed.

Vilkåret om, at tilknyttet virksomhed skal udøves på kommercielle vilkår, gælder, uanset om den tilknyttede virksomhed er selskabsudskilt eller udøves inden for vandselskabet med selvstændigt regnskab. Det betyder bl.a., at vandselskabers tilknyttede virksomhed ikke må udføres til kostprisen alene.

Kommercielle vilkår betyder endvidere, at vandselskaberne skal have en begrundet forventning om at kunne opnå et afkast på investeringen, der er normalt for den pågældende type virksomhed. Vandselskaberne må ikke yde tilskud med takstmidlerne til den tilknyttede virksomhed. Tilskud vil være i strid med vandsektorlovgivningen, der ikke giver vandselskaber lov til at yde tilskud til tilknyttet virksomhed.

Kommercielle vilkår indebærer også, at vandselskaber ikke må påføre andre virksomheder urimelig konkurrence ved fakturering mellem hovedvirksomhed og tilknyttet virksomhed eller tredjemand. Det gælder bl.a. ved salg af varer eller tjenesteydelser til den kommunale ejer af vandselskabet, der ejer den tilknyttede virksomhed. Kommunen sikrer dette ved at overholde udbuds- og tilbudsreglerne.

Af hensyn til vandselskabets forbrugere, må det heller ikke påføre vandselskabet (hovedvirksomheden) en urimelig risiko. Vandselskaber må derfor ikke hæfte for forpligtelser, der vedrører den tilknyttede virksomhed. Eksempelvis må et vandselskab ikke stille underskudsgaranti eller påtage sig forpligtelser, som vedrører det selvstændige selskab, der udøver tilknyttet virksomhed.

For at overholde kravet om kommercielle vilkår og hensynet til vandselskabets forbrugere, skal vandselskaber, der udøver tilknyttet virksomhed, fordele eventuelle fællesomkostninger efter anerkendte teoretiske principper og metoder for omkostningsfordeling. Vandselskabet må f.eks. ikke stille kapacitet gratis eller for billigt til rådighed for den tilknyttede virksomhed, og der skal altid foretages en forholdsmæssig fordeling af anlægsaktiverne mellem hovedvirksomheden og de tilknyttede aktiviteter.

Der skal derfor føres separat regnskab til sikring af, at de kommercielle vilkår og øvrige krav bliver overholdt. Se også afsnit 7 om revision.

4. Overskud fra tilknyttet virksomhed

Da tilknyttet virksomhed skal foregå på kommercielle vilkår, skal der være en begrundet forventning om at opnå et normalt afkast, dvs. i samme størrelsesorden som en privat investor ville forvente. Det gælder, uanset om den tilknyttede virksomhed udøves inden for vandselskabet eller i et selvstændigt selskab med begrænset ansvar. Det er vandselskabets ansvar at foretage tilstrækkelige undersøgelser af grundlaget for deltagelse i tilknyttet virksomhed, herunder muligheden for at opnå et normalt afkast og risikoen forbundet med deltagelsen. Vandselskabet må om nødvendigt inddrage professionel rådgivning.

Selskabsloven, der også gælder for vandselskabers selskaber med tilknyttet virksomhed, regulerer bl.a. uddeling af midler til vandselskabet i form af udbytte eller udlodning.

Det forudsættes efter selskabsloven, at der oparbejdes et passende kapitalberedskab i den tilknyttede virksomhed, før der kan udbetales udbytte til vandselskabet.

For vandselskaber, som udøver tilknyttet aktivitet uden selskabsmæssig adskillelse af aktiviteterne, gælder efter vandsektorloven, at der skal være regnskabsmæssig adskillelse. I den forbindelse kan ligeledes opbygges et passende kapitalberedskab inden for det selvstændige regnskab.

Når der kan udbetales udbytte fra den tilknyttede virksomhed til vandselskabet, indregnes dette som indtægt i vandselskabets hovedvirksomhed, jf. § 23, stk. 1, nr. 4, i bekendtgørelsen om økonomiske rammer for vandselskaber.

For selskaber, som udøver tilknyttede aktiviteter i et selvstændigt selskab (datterselskab), træffes beslutning om udbetaling af udbytte til vandselskabet (modervirksomheden) efter selskabslovens udbytteregler. Det betyder bl.a. at vandselskabets ledelse skal vurdere, om det er økonomisk forsvarligt.

Ved opløsning af den tilknyttede virksomhed eller nedsættelse af selskabskapitalen udloddes kapitalen til vandselskabet, der har investeret i den tilknyttede virksomhed.

Selskabslovens § 179 fastsætter nærmere regler om, hvilke betingelser der skal være opfyldt for uddeling af midler i form af udbytte eller udlodning fra selskabet. Der henvises til Erhvervsstyrelsen for yderligere vejledning om selskabsloven.

5. Omsætningsloftet inden for vandselskabet

Vandselskabets tilknyttede virksomhed skal som hovedregel foregå i et selvstændigt selskab med begrænset ansvar.

Et vandselskab må dog uanset dette udøve tilknyttet virksomhed med en årlig omsætning på op til 2 mio. kr. uden at udskille aktiviteterne til et selvstændigt selskab. Enkelte typer tilknyttet virksomhed skal ikke regnes med ved beregningen af omsætningen med de tilknyttede aktiviteter inden for vandselskabet, jf. § 3, stk. 2. Disse nærmere bestemte aktiviteter, som er undtaget fra beregningen, fremgår af listen i § 2, stk. 2, nr. 7 og 8 samt overgangsbestemmelserne. Omsætningsgrænsen beregnes som et løbende gennemsnit over 3 år, jf. § 5, stk. 1.

Hvis vandselskabets omsætning med tilknyttet virksomhed overskrider omsætningsloftet på 2 mio. kr., skal vandselskabet udskille den tilknyttede virksomhed til et selvstændigt selskab, så omsætningen med tilknyttet virksomhed til stadighed holder sig under 2 mio. kr. inden for vandselskabet.

Der skal altid føres særskilt regnskab med den tilknyttede virksomhed, jf. bekendtgørelsens § 6.

Beregningen af omsætningen skal ske i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Efter denne bestemmelse medregnes salgsværdien af produkter, tjenesteydelser m.v. med fradrag af prisnedsdrag, merværdiafgift og anden skat, der direkte er forbundet med salget, jf. bilag 1 til årsregnskabsloven. Den maksimale samlede omsætning på 2 mio. kr. pristalsreguleres, jf. lovens § 18, stk. 2.

6. Omsætningsgrænser i et selvstændigt selskab

Omsætningsgrænsen for tilknyttet virksomhed afhænger af, hvor stor en omsætning vandselskabet har med hovedvirksomheden.

Omsætningen i et vandselskabs selskabsudskilte tilknyttede virksomhed må årligt højst udgøre 3 procent af den årlige omsætning i vandselskabet. Vandselskabets selskabsudskilte tilknyttede virksomhed må dog altid udgøre op til 2,5 mio. kr. årligt uanset omsætningen i vandselskabet.

6.1. Omsætning i ”40/60” selskaber

Omsætningsgrænsen på 3 procent gælder ikke for et selskab, hvor mere end 60 procent af ejerandelene er ejet af ejere, der

- ikke direkte eller indirekte besidder ejerandele i et vandselskab, og

- ikke helt eller delvist er ejet af en ejer, som direkte eller indirekte besidder ejerandele i et vandselskab.

Vandselskabets deltagelse i et selskab med over 60 procent andre ejere er dog stadig omfattet af betingelsen om, at deltagelse i tilknyttet virksomhed skal have et væsentligt mindre omfang end hovedvirksomheden, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1.

Det skal i den forbindelse bemærkes, at bekendtgørelsen naturligvis ikke finder anvendelse for aktiviteter, der udøves i et selskab, som er 100 procent ejet af andre end vandselskabet. Endvidere kan et vandselskab sælge sin særlige viden som tilknyttet virksomhed til en virksomhed, der er 100 procent ejet af andre end vandselskabet, uden at dette har betydning for, hvilke aktiviteter dette selskab må udøve.

7. Revision

Vandselskabets tilknyttede virksomhed skal revideres, jf. bekendtgørelsens § 7. Vandselskabet skal kun indsende revisorerklæring, hvis det har udøvet tilknyttet virksomhed. Revisionsinstruksen og paradigmet til revisorerklæring findes på Konkurrence- og Forbrugerstyrelsens hjemmeside.

Revisorerklæringerne indsendes til Forsyningssekretariatet, som videresender revisorerklæringer, hvor revisoren har påført en anmærkning, til Energistyrelsen. Ministeren træffer afgørelse om, at vandselskabet skal afstå eller afvikle deres deltagelse i tilknyttet virksomhed, der ikke har nær tilknytning til vandselskabet.

Se også kapitel 11 om modregning og kapitel 12 om straf.

8. Afgrænsning til vandselskabets hovedvirksomhed

Afgrænsningen mellem vandselskabers tilknyttede virksomhed og hovedvirksomheden er pr. 1. marts 2016 ændret med hensyn til konkrete typer af aktiviteter. En række af de konkrete aktiviteter, der efter den hidtil gældende regulering kun måtte udøves som tilknyttet virksomhed, skal fremover udøves som vandselskabets hovedvirksomhed. Omkostninger og overskud skal fra 1. januar 2017 indregnes i vandselskabets økonomiske ramme.

Den nye afgrænsning gælder for virksomhed, der påbegyndes fra og med 1. marts 2016. Igangværende og hidtil lovlig tilknyttet virksomhed kan fortsætte som tilknyttet virksomhed.

Hovedvirksomheden er levering af drikkevand eller rensning af spildevand, jf. vandsektorlovens § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, på grundlag af gældende ret og de særlige sektorlove for vand og spildevand.

Vandforsyningsloven regulerer bl.a. almene vandforsyninger. Et vandselskab, der er en almen vandforsyning, kan ifølge vandforsyningsloven indregne udgifter til indvinding og distribution af vand, herunder lønninger og andre driftsomkostninger, rådgivning af kunder om vandbesparelser samt deltagelse i vandværkssamarbejder i vandprisen. Vandselskabets aflæsning af målere til brug for afregning og videregivelse af disse oplysninger til et spildevandsforsyningsselskab betragtes som led i udøvelsen af hovedvirksomheden og ikke som tilknyttet virksomhed. Vandforsyninger kan endvidere som en del af hovedvirksomheden etablere samarbejder mellem almene vandforsyningsanlæg. Salg af vand mellem almene vandforsyningsanlæg anses også som hovedvirksomhed.

Ifølge vandforsyningsloven fastlægges forsyningsområdet for en almen vandforsyning i den kommunale vandforsyningsplan. En almen vandforsyning kan desuden få påbud om midlertidigt at overtage driften af en anden vandforsyning. Kommunalbestyrelsen kan endvidere give påbud om, at en almen vandforsyning skal levere vand til område, der ligger uden for vandforsyningsplanen. Forsyning inden for vandforsyningsplanen og drift eller levering efter kommunalbestyrelsens påbud efter vandforsyningsloven er en del af vandselskabets hovedvirksomhed.

Herudover er drift af vandselskaber uden for vandselskabets vandforsyningsområde ikke en del af vandselskabets hovedvirksomhed.

Miljøbeskyttelsesloven og betalingsloven regulerer spildevandsforsyningsselskaber. Et spildevandsforsyningsselskab kan ifølge betalingsloven indregne de nødvendige omkostninger til at transportere, behandle eller aflede spildevand. Hovedvirksomheden omfatter al behandling af spildevand, der modtages på spildevandsanlægget, herunder også forbrænding af spildevandsslam. Spildevandsforsyningsselskabets behandling af spildevand samt forbrænding af slam for andre spildevandsforsyningsselskaber anses dermed også som en del af hovedvirksomheden.

Hovedvirksomheden omfatter ifølge spildevandsbekendtgørelsen endvidere transport af spildevand mod betaling i spildevandsanlæggets ledningsnet, dvs. i spildevandsforsyningsselskabets forsyningsområde. Ved et spildevandsanlæg forstås både åbne og lukkede ledninger og andre anlæg, der tjener til afledning eller behandling af spildevand m.v. i forbindelse med udledning til vandløb, søer eller havet, afledning til jorden eller anden form for bortskaffelse.

Spildevandsforsyningsselskabets forsyningsområde er udpeget i den kommunale spildevandsplan. Drift af spildevandsanlæg eller spildevandsledninger uden for spildevandsforsyningsselskabets forsyningsområde er ikke en del af vandselskabets hovedvirksomhed. Hvis et vandselskab får myndighedspålæg om at varetage driften, er det dog en del af hovedvirksomheden.

Vandselskaberne skal være opmærksomme på, at anden lovgivning end vandsektorloven kan fastsætte begrænsninger for vandselskabers aktiviteter, som skal overholdes.

Herunder gennemgås konkrete aktiviteter, som fremover vil være en del af hovedvirksomheden, med mindre vandselskabet vælger at fortsætte igangværende og hidtil lovligt aktiviteter som tilknyttet virksomhed efter overgangsreglerne i bekendtgørelsen.

8.1. Aktiviteter inden for hovedvirksomheden

Det er fastsat i bekendtgørelsens § 1, stk. 2, at aktiviteter, som et vandselskab skal eller kan udøve som et led i vandselskabets hovedvirksomhed, ikke er tilknyttet virksomhed.

Konkret nævnes følgende aktiviteter, som ifølge bekendtgørelsen kan være en del af hovedvirksomheden:

8.1.1. Salg af vandselskabets rest-, overskuds- eller biprodukter

Vandselskabets bortskaffelse af affald samt produktion og salg af rest-, overskuds- eller biprodukter er en del af hovedvirksomheden, f.eks. biogas, brugt filtersand, gødningstoffer fra slam og lignende.

Det er en forudsætning, at overskuds- eller biproduktet opstår som led i udøvelse af hovedaktiviteten. Vandselskabet må foretage en vis bearbejdning af rest-, overskuds- eller biproduktet, hvis det er hensigtsmæssigt for vandselskabet for bedre at kunne komme af med produkterne. Det er på den anden side begrænset, hvor stor en bearbejdning der må ske af restprodukterne, uden at det mister sin karakter af hovedvirksomhed. Eksempelvis anses produktion af flaskevand og sodavand ikke som et nødvendigt led i hovedvirksomheden, og det har endvidere karakter af fødevarerproduktion.

Anvendelse af spildevandsslam, aske fra forgasning og forbrænding af biomasse og biomasseaffald er omfattet af slambekendtgørelsen og bioaskebekendtgørelsen. Der henvises til Miljøstyrelsen angående fortolkning af slambekendtgørelsen og bioaskebekendtgørelsen. Miljøstyrelsen har udarbejdet vejledninger om anvendelse af affald til jordbrugsformål og om anvendelse af bioaske.

8.1.2. Udnyttelse af vandselskabets nødvendige anlægsmæssige kapacitet (bygninger, lokaler, ledninger eller fast ejendom i øvrigt) ved udleje eller bortforpagtning, eksempelvis til antennemaster, elektronisk infrastruktur, parkering eller lager.

De bygninger, lokaler, faste ejendomme, behandlingsanlæg og ledningsnet, der er nødvendige for vandselskabet, inklusive de dertil hørende nødvendige arealer, hører til hovedvirksomheden. Indtægter fra udlejning eller forpagtning el. lign. af overkapaciteten på eller i de nødvendige anlæg indgår i hovedvirksomheden. Vandselskabet må ikke opbygge ekstra kapacitet med henblik på udleje m.v., men må gerne indrette den nødvendige anlægsmæssige kapacitet hensigtsmæssigt ud fra de hensyn, som vandselskabet særligt skal varetage.

Indtægter fra udleje af plads til elektronisk infrastruktur, f.eks. antennemaster eller kapacitet i kloakrør, indgår i hovedvirksomheden. Efter lov om etablering og fælles udnyttelse af master til radiokommunikationsformål m.v. kan ejere af bygninger m.v. på mere end 2 etager, herunder vandselskaber, blive påbudt at placere antennesystemer på f.eks. vandtårne eller andre høje bygninger. Efter graveloven kan vandselskaber endvidere forpligtes til at give bredbåndsudbydere adgang til spildevandsforsyningssselskabets forsyningsnet, herunder kloakrør, spildevandsledninger og eventuelle trækrør, som vandselskabet har etableret i nettet. Vederlag eller lejendtgælder fra disse aktiviteter indregnes som indtægt i hovedvirksomheden.

Vandselskabet kan som led i hovedvirksomheden sælge, udleje eller bortforpagte eventuel overkapacitet af bygninger, lokaler eller fast ejendom. Vandsektorloven forpligter ikke vandselskaber til at afskaffe en eksisterende overkapacitet.

Vandselskabet må foretage nødvendig udbygning eller ombygning af hensyn til vandselskabets mulighed for at udøve hovedvirksomheden. Selv om indtægter fra udlejning af m.v. skal indgå i hovedvirksomheden, kan udlejningsvirksomhed i større omfang af f.eks. lejligheder og kontorfaciliteter ikke anses som vandselskabets hovedvirksomhed. Eksempelvis falder det ikke ind under et vandselskabs virksomhed at anskaffe eller ombygge tidligere driftsbygninger med henblik på udlejning eller salg. Det ville gå ud over rammerne for, hvad der må betegnes som en naturlig og snæver sammenhæng med vandforsynings- eller spildevandsforsyningsaktiviteten, og der er dermed ikke hjemmel i sektorlovene til at opkræve midler til at anskaffe unødvendig kapacitet.

8.1.3. Udnyttelse eller salg af energi, der hidrører fra vandselskabets hovedvirksomhed.

Vandselskabers udnyttelse eller salg af energi fra f.eks. spildevandsslam eller restvarme indgår som en del af hovedvirksomheden.

Vandselskabers el- og varmeproduktion på grundlag af egne energiressourcer skal fra den 1. januar 2017 foregå inden for hovedvirksomheden. Dog har vandselskaber mulighed for at fortsætte igangværende og hidtil lovlig tilknyttet virksomhed som tilknyttet virksomhed. Derved undgås tvangsmæssige omstruktureringer af eksisterende selskabsstrukturer.

Muligheden for at fortsætte igangværende og hidtil lovlig tilknyttet virksomhed omfatter salg af el og varme fra behandling af spildevandsslam. Disse aktiviteter har vandselskaberne hidtil måttet udføre uden økonomisk begrænsning for at sikre, at der kunne ske fuld udnyttelse af ressourcerne. Det er teknisk sket ved, at vandselskaberne var fritaget fra at regne omsætningen fra salg af el og varme med i det loft over omsætningen med tilknyttet virksomhed, der ellers er fastsat for vandselskaber.

Vandselskabernes energiproduktion kan være omfattet af enten elforsynings-, varmeforsynings- eller naturgasforsyningslovene. Der er efter vandsektorlovens § 19, stk. 1, krav om, at vandselskaberne skal holde aktiviteter forbundet med vandforsyning og spildevandsforsyning regnskabsmæssigt adskilt fra aktiviteter omfattet af lov om elforsyning, lov om varmeforsyning og lov om naturgasforsyning, men ministeren kan fastsætte regler om, i hvilke tilfælde der ikke skal være regnskabsmæssig adskillelse.

Vandsektorloven stiller ikke krav om, at der skal være selskabsmæssig adskillelse mellem på den ene side de aktiviteter, der er forbundet med vandforsyning eller spildevandshåndtering, og på den anden side de aktiviteter, der er forbundet med elforsyning, varmeforsyning eller naturgasforsyning.

Der er krav om selskabsmæssig adskillelse i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven.

Et vandselskab er ofte ikke et kollektivt varmeforsyningsanlæg, da det ikke har til formål at drive anlæg med det formål at levere energi til bygningers opvarmning og forsyning med varmt vand. Varmeforsyningsloven forhindrer ikke, at vandselskaber selv producerer varme og sælger den overskydende varme til markedet, og der er ikke krav om selskabsmæssig adskillelse, når vandselskabet producerer procesvarme og sælger overskuddet til markedet. Der er ikke fastsat krav i vandsektor- eller varmeforsyningsloven om, hvor stor en andel af varmen vandselskabet selv skal anvende.

Kommuner må deltage i produktion af biogas til naturgasnettet gennem et fælleskommunalt naturgasselskab, som eksisterede den 2. maj 2012. Herudover må kommuners vandselskaber anvende biogassen til produktion af el eller varme til anvendelse i vandselskabet og sælge overskuddet til markedet.

Reglerne gennemgås oversigtligt herunder. For nærmere oplysninger henvises til de øvrige relevante love, bekendtgørelser og vejledninger, herunder Energistyrelsens hjemmeside www.ens.dk.

Elforsyningsloven

Når et vandselskab producerer elektricitet, bliver det omfattet af elforsyningsloven. Det gælder enhver form for elproduktion, som et vandselskab foretager.

Det kan derfor være nødvendigt for vandselskabet at søge om dispensation efter elforsyningsloven. Der er efter elforsyningsloven f.eks. krav om, at elforsyningsaktiviteter skal være selskabsmæssigt adskilt fra vand- eller spildevandsforsyningsaktiviteter.

Vandselskaber, som efter de hidtil gældende regler har kunnet producere elektricitet som tilknyttet virksomhed uden krav om selskabsmæssig adskillelse efter vandsektorloven, må forventes at have opnået en dispensation efter elforsyningsloven. Disse vandselskaber kan fortsætte elproduktionen som hovedvirksomhed eller eventuelt som tilknyttet virksomhed efter overgangsreglerne.

Vandselskaber, der fortsætter elproduktionen som tilknyttet virksomhed, skal holde elproduktionen regnskabsmæssigt adskilt fra vandselskabets aktiviteter, og skal bl.a. foretage en forholdsmæssig fordeling af fællesomkostningerne mellem elproduktionen og vandselskabets hovedvirksomhed.

Der er efter elforsyningslovens § 11 krav om tilladelse fra Energistyrelsen, før nye elproduktionsanlæg kan etableres eller ændres. Ansøgning om tilladelse sendes til Energistyrelsen. Hvis vandselskabets anlæg til elproduktion har en kapacitet på over 25 MW, kræves endvidere bevilling efter elforsyningslovens § 10. Ansøgning om bevilling sendes til Energistyrelsen.

Reglerne om bevillingspligtige anlæg vil ikke blive gennemgået i denne vejledning, men Energistyrelsen kan vejlede i konkrete tilfælde.

Varmeforsyningsloven

Der er normalt ikke krav om selskabsmæssig adskillelse mellem varmeproduktion og anden produktion efter varmforsyningsloven. Der er ikke tale om et kollektivt varmforsyningsanlæg, hvis anlægget har en varmekapacitet på under 0,25 MW.

Vandselskaber kan derfor normalt anvende varme fra f.eks. spildevand til procesformål eller sælge overskudsvarmen, når vandselskabet ikke har til formål at levere varme til at opvarme bygninger (kollektivt varmforsyningsanlæg).

Hvis anlægget, som producerer varme, er et kollektivt varmforsyningsanlæg gælder der særlige regler om godkendelse af anlægget samt særlige regler om prisfastsættelse af varmen. Omkostningerne til varmeproduktionsanlægget skal i sådanne tilfælde afholdes inden for det selvstændige regnskab, og der skal ske en forholdsmæssig fordeling af fællesomkostningerne mellem varmeproduktionen og andre omkostninger. Reglerne for kollektive varmforsyningsanlæg vil ikke blive gennemgået i denne vejledning, men Energistyrelsen kan vejlede i konkrete tilfælde.

Biogas

Vandselskaber kan anvende biogas fra spildevandsslam i hovedvirksomheden uden at blive omfattet af naturgasforsyningsloven, f.eks. til produktion af varme og el. Hvis biogassen derimod opgraderes og sælges til naturgas- eller bygasnettet, bliver vandselskabet omfattet af naturgasforsyningsloven, der gælder for produktion af biogas, gas fra biomasse og andre typer gas, hvis gassen teknisk og sikkert kan og bliver injiceret og transporteret gennem naturgassystemet.

Kommuner må deltage i produktion af biogas gennem et fælleskommunalt naturgasselskab, som eksisterede den 2. maj 2012. Kommuners vandselskaber må herudover anvende biogassen til produktion af el eller varme til anvendelse i vandselskabet og sælge overskuddet til markedet. Hvis vandselskabet efter naturgasforsyningslovens § 5, stk. 3, må opgradere og sælge gas, skal vandselskabet holde aktiviteter forbundet med vandselskabets aktiviteter regnskabsmæssigt adskilt fra aktiviteter forbundet med naturgasforsyningsloven. Der skal ske en forholdsmæssig fordeling af fællesomkostningerne mellem vandselskabet og naturgasproduktionen. Et eventuelt overskud fra salg af biogas til naturgas- eller bygasnettet kan anvendes til vandselskabets aktiviteter.

Reglerne om salg og evt. opgradering af biogas vil ikke blive gennemgået i denne vejledning, men Energistyrelsen kan vejlede i konkrete tilfælde.

Bekendtgørelse om vandselskabers udnyttelse af egne energiresourcer

Pr. 1. januar 2017 gælder bekendtgørelse nr. 1592 af 15. december 2016 om vandselskabers udnyttelse af egne energiresourcer (energiressourcebekendtgørelsen).

Vandselskaber må ifølge vandsektorloven som en del af hovedvirksomheden producere el og varme på basis af deres egne ressourcer, f.eks. spildevandsslam. Der kan f.eks. også være tale om udnyttelse af højde- og temperaturforskelle i drikkevand.

Med energiressourcebekendtgørelsen er der ikke længere krav om selskabsmæssig og regnskabsmæssig adskillelse mellem vandselskaber og vandselskabers el- og varmeproduktion, når produktionen alene er baseret på vandselskabets egne energiresourcer.

Ved egne energiresourcer forstås ifølge bekendtgørelsens § 1, nr. 2, de ressourcer, der indgår i vandselskabers drikkevands- og spildevandsaktiviteter, herunder hjælpesoffer, der anvendes i begrænset omfang med henblik på at optimere behandlingen af egne energiresourcer.

Bekendtgørelsen åbner ikke mulighed for, at vandselskabet varetager konventionel affaldsforbrænding. Tilsætning af små mængder organisk affald med henblik på at optimere behandlingen af spildevandsslam som led i vandselskabets udnyttelse af egne energiresourcer sidestilles dog ikke med konventionel affaldsforbrænding eller -behandling. Der skal på baggrund af lovbemærkningerne være tale om energimæssigt ubetydelige mængder organisk affald, og de skal tilsættes for at optimere behandlingen af spildevandsslam. Hvis det organiske affald således kan erstatte andre hjælpesoffer med henblik på at optimere behandlingen af spildevandsslammet, og mængden er energimæssigt ubetydelig, vil det kunne betragtes som "egne ressourcer". Tilsætningen af organisk affald må ikke have til formål at bortskaffe affald eller at omgå reglerne.

8.1.4. Vandselskabets driftsopgaver, der vedrører håndtering af tag- og overfladevand i forbindelse med medfinansieringsprojekter, jf. § 1, stk. 5, i lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v.

Et vandselskab, der har indgået aftale om et medfinansieringsprojekt, kan varetage driftsopgaver i projektet som en del af hovedvirksomheden. Det er dog ikke et krav efter vandsektorloven, at vandselskabet skal varetage driftsopgaver for projektejer. Det er fortsat muligt, at projektejer står for driftsopgaverne eller køber eventuel overskydende kapacitet som tilknyttet virksomhed fra vandselskabet, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2, nr. 1.

Vandselskabet og projektejer kan ændre en indgået medfinansieringsaftale, når dette er i overensstemmelse med reglerne om medfinansieringsprojekter, og parterne har fundet ændringen hensigtsmæssig. Ændringen, herunder vandselskabets overtagelse af dele af driften, vil indgå som en del af vandselskabets hovedvirksomhed. Dette omfatter også vandselskabets overtagelse af driftsopgaver, som ikke tidligere indgik i den oprindelige aftale. Ændring af en medfinansieringsaftale medfører en justeret betaling til projektejer.

Vandselskabet kan ikke varetage typer af driftsopgaver, der ligger ud over de opgaver, vandselskabet normalt varetager som en del af hovedvirksomheden.

8.1.5. Vandselskabets varetagelse af fælles obligatoriske tønningsordninger for humane affaldsprodukter, slam og spildevand fra samletanke og bundfældningstanke, jf. § 1, stk. 7, i lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v.

Reglerne om tønningsordninger fremgår af spildevandsbekendtgørelsens kapitel 18, herunder især § 60, stk. 3, hvoraf det fremgår, at tønningsordningerne administreres af kommunalbestyrelsen eller det kommunalbestyrelsens udpegede selskab. De indsamlede produkter fra tønningsordningen afleveres på spildevandsanlægget, hvor det behandles mod betaling. Et spildevandsforsyningsselskab må endvidere varetage indsamling og kørsel forbundet med tønningsordningen, hvis kommunalbestyrelsen har besluttet det.

Selv om vandselskabets varetagelse af fælles obligatoriske tønningsordninger er en del af vandselskabets hovedvirksomhed, skal omsætningen holdes regnskabsmæssigt adskilt fra vandselskabets øvrige hovedvirksomhed, da ordningen skal dækkes af bidrag fra de berørte ejere. Det fremgår af § 3, stk. 3, i lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v.

8.1.6. Vandselskabets varetagelse af opgaver omfattet af §§ 4 og 4 c i lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v. vedrørende påbud om kloakering m.v. af ejendomme i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 28, stk. 4, og § 30, stk. 1, og afdragsordninger i den forbindelse.

Afdragsordninger efter betalingslovens § 4 er en del af vandselskabets hovedvirksomhed. Da afdragsordningen som udgangspunkt økonomisk skal hvile i sig, skal der føres separat regnskab med ordningen. Et eventuelt samlet tab på ordningen finansieres over de almindelige spildevandstakster.

De nærmere regler om afdragsordningen er fastsat i bekendtgørelse nr. 108 af 29. januar 2015 om afdragsordninger, fristfastsættelse for spildevandshåndtering og tilslutningsbidragets forfaldstidspunkt.

Spildevandsforsyningsselskaber kan efter betalingslovens § 4 c endvidere tilbyde ejere af ejendomme, som er tilsluttet spildevandsforsyningsselskabets anlæg, at administrere driften og vedligeholdelsen af ejendommejerens spildevandsanlæg (ledninger) mod betaling. Ejendomsretten overgår dog ikke til spildevandsforsyningsselskabet.

Spildevandsforsyningsselskabets driftsopgaver vedrørende en ordning etableret i henhold til betalingslovens § 4 c er ligeledes en del af vandselskabets hovedvirksomhed.

8.2. Indtægter fra aktiviteter i hovedvirksomheden

Vandselskaber skal økonomisk hvile i sig selv. Det indebærer, at vandselskabets indtægter og omkostninger skal balancere. Der er fastsat nærmere regler om reguleringsperiodernes længde i bekendtgørelsen om økonomiske rammer for vandselskaber.

Vandselskabernes salg af overskuds-, rest- og biprodukter samt udnyttelse af overkapacitet skal ske på kommercielle vilkår, dvs. til markedspris, med mindre der ved lov eller i medfør af lov er fastsat særlige regler om betaling, der fraviger dette. Derfor må der forventes indtægter fra de aktiviteter, der skal foregå på markedsvilkår.

Indtægterne fra salg af overskuds-, rest- og biprodukter samt udnyttelse af overkapacitet indgår i vandselskabets økonomi. For at vandselskabets økonomi kan balancere inden for reguleringsperioden, skal vandselskabet nedregulere indtægterne fra taksterne og derved tage højde for indtægter fra disse aktiviteter.

9. Serviceselskaber

Vandselskaber kan lade deres servicefunktioner varetage i et serviceselskab med hjemmel i vandsektorlovens § 19, stk. 2. Et serviceselskab betragtes ikke som et vandselskab eller en del af et vandselskab, og vandsektorlovens § 18 samt bekendtgørelsen om vandselskabers deltagelse i tilknyttet virksomhed giver derfor ikke hjemmel til, at serviceselskaber kan varetage tilknyttet virksomhed.

Serviceselskabet vil kunne betjene andre forsyningsvirksomheder i koncernen, f.eks. inden for el-, gas- og varmforsyning samt fjernkøling, uden at det betragtes som tilknyttet virksomhed. Servicefunktionerne for de enkelte vand- og spildevandsforsyninger skal holdes regnskabsmæssigt adskilt, således at de enkelte forsyninger betaler for deres ressourceforbrug i serviceselskabet.

Ved servicefunktioner i et serviceselskab, jf. lovens § 19, stk. 2, forstås alene de opgaver og støttefunktioner, der er nødvendige for, at vandselskabet kan levere de ydelser, som er vandselskabets hovedydelse. Det kan være anvendelse af fælles tegnestue, projekteringsafdeling, maskinpark, it-systemer, driftspersonale, biler, opkrævningsfunktioner og andre administrative funktioner og lignende, herunder de administrationsbygninger, som er nødvendige for at udøve servicefunktioner.

Vandselskaber kan endvidere lade deres servicefunktioner varetage af et kommercielt selskab, der ikke er i selskabs- eller anden ejermæssig forbindelse med vandselskabet. Vandsektorloven regulerer ikke denne type selskaber, som derfor heller ikke er bundet af reglerne om tilknyttet virksomhed.

10. Overgangsbestemmelser

Efter den 1. marts 2016 må vandselskaber påbegynde de typer tilknyttet virksomhed, som er nævnt i bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Hvis et vandselskab op til den 1. marts 2016 har udøvet tilknyttet virksomhed, som fra 1. marts 2016 anses som en del af hovedvirksomheden, kan vandselskabet flytte denne virksomhed ind under hovedvirksomheden med virkning fra 1. januar 2017, jf. bekendtgørelsens § 9, stk. 3. For at det kunne ske, skulle vandselskabet senest den 15. maj 2016 give Forsyningssekretariatet meddelelse herom, så vandselskabets omkostninger og indtægter med den tilknyttede virksomhed kunne indregnes i vandselskabets økonomiske ramme for hovedvirksomheden.

Hvis et vandselskab før den 1. marts 2016 har udøvet tilknyttet virksomhed, som var tilladt efter de hidtil gældende regler, er det tilladt for vandselskabet at fortsætte med denne tilknyttede virksomhed, jf. bekendtgørelsens § 9, stk. 4. Vandselskabet skal dog give meddelelse herom til Forsyningssekretariatet med henblik på en korrekt fastsættelse af den økonomiske ramme. Betingelser, vilkår og omsætningsgrænser for denne udøvelse følger af den til enhver tid gældende bekendtgørelse om tilknyttet virksomhed.

Vandselskabet kan ifølge bekendtgørelsens § 9, stk. 5, også på et senere tidspunkt beslutte at flytte tilknyttet virksomhed fra før 1. marts 2016 ind i hovedvirksomheden. Vandselskabet skal i så fald give Forsyningssekretariatet besked om det med henblik på indregning i hovedvirksomheden. Vandselskabet har ikke krav på, at indregningen sker straks, men Forsyningssekretariatet meddeler vandselskabet, fra hvilket år det vil blive indregnet i den økonomiske ramme. Vandselskabet skal give Forsyningssekretariatet de oplysninger, som er nødvendige for at indregne den tilknyttede virksomhed i hovedvirksomheden.

Det fremgår af bekendtgørelsens § 9, stk. 6, at omsætning fra igangværende og hidtil lovlig salg af varme og el, der hidrører fra vandselskabets behandling af spildevandsslam, jf. stk. 4, ikke medregnes i den samlede omsætning efter § 3, stk. 1.

10.1. Tidligere overgangsbestemmelser

Fra den 1. januar 2010, hvor den første vandsektorlov trådte i kraft, måtte vandselskaber alene deltage i anden virksomhed, når denne havde nær tilknytning til forsyningsvirksomheden og blev udøvet på kommercielle vilkår i et selvstændigt selskab med begrænset ansvar. Den første bekendtgørelse om tilknyttede aktiviteter trådte i kraft 22. oktober 2010. Fra det tidspunkt måtte vandselskaber alene påbegynde nye tilknyttede aktiviteter, hvis disse var opført på positivlisten i § 2, stk. 1, eller § 3, stk. 2. Vandselskaberne måtte dog fortsætte med at udøve igangværende og hidtil lovlige aktiviteter, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 9. Dermed menes, at aktiviteterne på det tidspunkt, hvor bekendtgørelsen trådte i kraft, skal have været udført på et lovligt grundlag.

11. Modregning

Bekendtgørelsen om tilknyttet virksomhed har en udtømmende liste over de aktiviteter, som et vandselskab lovligt må engagere sig i.

I det omfang, hvor et kommunalt ejet vandselskab understøtter eller foretager aktiviteter i strid med reglerne om tilknyttet virksomhed, vil det have den konsekvens, at vandselskabets ejer vil blive modregnet i bloktilskuddet. Dette følger af blandt andet lov om kommuners afståelse af vandselskaber (stoploven).

Stoploven gælder for de kommuner, der ejer vandselskaber.

Efter stoploven må vandselskaber kun deltage i anden virksomhed, når denne har nær tilknytning til forsyningsvirksomheden, jf. stoplovens § 7, og når den udøves på kommercielle vilkår i et selvstændigt selskab med begrænset ansvar, jf. § 18 i lov om vandsektorens organisering og økonomiske forhold.

Hvis der herudover anvendes midler, betragtes det som uddelinger efter stoplovens § 2, stk. 3. En uddeling omfattet af stoploven medfører, at den kommunale ejer bliver modregnet i bloktilskuddet. Kommunalt ejede vandselskaber må f.eks. ikke deltage i tilknyttet virksomhed ud over de aktiviteter og omsætningsgrænser, som er fastsat i vandsektorloven og bekendtgørelsen om tilknyttet virksomhed.

Endvidere er det ikke tilladt for kommunalt ejede vandselskaber at understøtte tilknyttet virksomhed med økonomisk tilskud eller ved at stille kapacitet eller kapital gratis til rådighed, da dette er i strid med vilkårene om kommercielle vilkår. Investering i tilknyttet virksomhed, der giver et normalt afkast, betragtes derimod ikke som ydelse af tilskud.

Energi-, forsynings- og klimaministeren træffer i tilfælde af overtrædelse af reglerne afgørelse om, at det kommunalt ejede vandselskab skal afstå eller afvikle deltagelsen i anden virksomhed.

Elforsynings-, varmforsynings- og naturgasforsyningsloven indeholder lignende regler om modregning i det kommunale bloktilskud, som kan være relevante for aktiviteter i kommunalt ejede vandselskaber, der har aktiviteter inden for el, varme eller biogas.

12. Straf

Bekendtgørelsen indeholder straffebestemmelser i § 8.

Det fremgår bl.a., at der er bødestraf for deltagelse i tilknyttet virksomhed i strid med bekendtgørelsens bestemmelser, og for undladelse af at overholde bekendtgørelsens kapitel 3 om regnskab og revision m.v.

Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel, jf. § 8, stk. 2.

Energistyrelsen, den 26. januar 2017

/